

Reactie op internetconsultatie van VNO-NCW, MKB-Nederland, en AWWN op de wijziging van de Arbeidsomstandighedenregeling in verband met een nieuwe opzet van de Aanvullende Risico-Inventarisatie en -Evaluatie (ARIE) inzake risico's zware ongevallen met gevaarlijke stoffen

ARIE-regeling en haar doelstelling

Het ARIE-besluit waarover in 2021 een internetconsultatie is gehouden, beschrijft de algemene eisen van de ARIE-wetgeving. De ARIE-regeling, waarover de huidige internetconsultatie gaat, geeft daarvan de uitwerking en voorschriften waaraan bedrijven moeten voldoen.

De ARIE-regeling is een aanvullende Risico-Inventarisatie en -Evaluatie (RI&E). De regeling komt niet voort uit een Europese verplichting. Het is een Nederlandse aanpak voor bedrijven die (net) niet onder het BRZO-regime vielen. De regeling kende vele ingewikkelde criteria en was daarom aan herziening toe. Met de herziening wordt beoogd dat bedrijven de ARIE-regeling beter kunnen naleven en dat de ARIE-regeling beter kan worden gehandhaafd. Dit moet leiden tot een betere waarborging van de veiligheid en gezondheid van de werknemers.

VNO-NCW, MKB-Nederland en AWWN willen hierbij het volgende opmerken.

- **Een Europees level playing field**

VNO-NCW, MKB-Nederland en AWWN vinden, dat een veilige en gezonde werkomgeving essentieel is voor werknemers. Een veilige en gezonde werkomgeving wordt bereikt met de bestaande verplichting tot het hebben van een RI&E. Op basis van die verplichting moeten immers alle risico's worden geïnventariseerd.

- **Veel meer bedrijven worden ARIE-plichtig en twijfelt bij het effect**

Voor het van toepassing zijn van de voorgestelde regeling zijn de drempelwaarden dermate laag dat deze herziening ertoe leidt, dat veel meer bedrijven, met name het mkb, ARIE-verplichtingen worden opgelegd. Hoewel hierdoor de veiligheid op papier lijkt toe te nemen, is het de vraag wat het effect in de praktijk is. Het huidige voorstel betekent derhalve een forse uitbreiding van de doelgroep. Uit de nota van toelichting blijkt, dat hier onvoldoende naar is gekeken en dat er geen goed inzicht is. In het bijzonder mkb-bedrijven die nu niet in de buurt komen van BRZO-grenzen worden door de herziening op grote schaal ARIE-plichtig. Deze bedrijven hebben niet hetzelfde inherente gevaar. Nodig is een onderbouwing waarom de drempelwaarde zo laag wordt gesteld. Daarnaast is nodig, dat inzichtelijk wordt gemaakt wat de gevolgen zijn voor het mkb. De regeldruk neemt aanzienlijk toe en de veiligheidswinst wordt niet aangegeven. Een verhoging van de drempelwaarde van 30% naar 75% ligt daarom in de rede. Hiernaast zou moeten worden aangesloten bij de definities uit de BRZO-wet, waarbij we specifiek aandacht vragen voor de problematiek rondom ethanol en isopropylalcohol.

- **De ARIE-regeling is disproportioneel voor het mkb en onderbouwing ontbreekt**

Ten principale neemt de regeldruk voor BRZO-bedrijven toe:

- Door de voorgestelde wijzigingen worden BRZO-bedrijven, ARIE-plichtig.

Dit betekent dat gewerkt dient te worden met twee lijsten, de ARIE-lijst en de BRZO-lijst. Dit is onwenselijk en onnodig.

- Daarnaast dienen er extra installatiescenario's opgesteld te worden, omdat de ARIE-stoffenlijst afwijkt van de BRZO-stoffenlijst. Het opstellen van dergelijke scenario's is een omvangrijke klus.

De financiële lasten drukken met een bedrag van € 6.000,-- zwaar op het mkb. Deze substantiële hogere kostenpost komt boven op de toename van lastendruk voor het mkb. De documentatie zal ook periodiek moeten worden geactualiseerd. Voor nieuw-plichtige mkb-bedrijven die door deze lage drempelwaarde ARIE-plichtig worden, is dit een forse last.

Een onderzoek naar de regeldruk voor specifiek het mkb is nodig en gewenst alvorens tot besluitvorming over de voorgestelde wijziging kan worden overgegaan.

- **'Huidcorrosie' weglaten of vervangen door 'luchtwegcorrosie'**

De categorie 'huidcorrosie' staat niet in de bijlagen van de Seveso-richtlijn en is in deze stoffenlijst een opmerkelijke afwijking van de Seveso-lijst. Deze categorie is extra vreemd, omdat het RIVM in 2011 via het adviesrapport "*Voorstel voor afstemming Nederlandse regeling voor gevaarlijke stoffen ARIE op Europese CLP-verordening*" een specifieke groep corrosieve stoffen benoemt, namelijk luchtwegcorrosieve stoffen (blz. 24/25 van dat rapport). Door de groep als 'huidcorrosie' te benoemen, worden ook stoffen die niet in de groep luchtwegcorrosief vallen, meegenomen. Dat omvat veel gebruikte stoffen zoals natronloog, fosforzuur, zwavelzuur en ijzerchloride etc.

De lage drempelwaarden in combinatie met de categorie 'Huidcorrosie' (H314) zorgen er voor dat veel mkb-bedrijven, die verder verre van Seveso-grenzen blijven, onder de ARIE-regeling vallen. Wij stellen daarom voor de aanduiding 'luchtwegcorrosie' te hanteren.

Wat onder een mogelijk zwaar ongeval wordt verstaan, bepaalt het aantal scenario's dat BRZO-bedrijven dienen te omschrijven.

De meeste BRZO-bedrijven krijgen met de voorgestelde regeling ook te maken met de nieuwe ARIE, omdat zij categoriaal onder de voorgestelde regeling worden gebracht en het begrip zwaar ongeval wordt opgerekt. Daaruit ontstaan extra lasten. In verschillende relevante wet- en regelgeving staat een definitie van zwaar ongeval. In de ARIE wordt deze definitie breder uitgelegd en wordt een ongeval met gevaarlijke stoffen eerder als 'zwaar' geclassificeerd. Verwarring en extra verplichtingen zijn daarvan het gevolg.

- **Scenario-omschrijving**

Bij het vastleggen van de scenario's onder de ARIE wordt rekening gehouden met alle gevaren van en voor de installatie van gevaarlijke stoffen. Daarbij moet ook een aantal aspecten – onder andere corrosie, impact, over/onderdruk, lage en hoge temperatuur – die een scenario op gang kunnen brengen, worden meegenomen.

Als de aandacht (bij BRZO-inspecties) meer/ook gericht wordt op mogelijk ernstig persoonlijk letsel (ARIE-gerelateerde risico's), bestaat het risico dat de aandacht voor echte procesveiligheidsscenario's minder wordt. Het BRZO 2015 (Seveso-Directive) is opgesteld om grote calamiteiten met gevaarlijke stoffen te voorkomen en niet om "incidenten met marginale effecten" te beheersen. Dit uitgangspunt van BRZO 2015 / Seveso dient voorop te staan.

- **Uitbreiding van veiligheidsbeheerssysteem (VBS)**

Veel meer ongevallen op het terrein van arbeidsomstandigheden worden voortaan ook beschouwd als een zwaar ongeval. Verder worden niet-Seveso-stoffen toegevoegd aan de regeling, zoals de huidcorrosieve stoffen. Het gevolg is, dat het Veiligheidsbeheerssysteem (VBS) moeten worden uitgebreid. Het VBS is een gedetailleerd, administratief bewerkelijk systeem. Het is geschreven voor Seveso-bedrijven, waarbij aantoonbare (schriftelijke) procedures moeten borgen dat een zwaar ongeval voorkomen kan worden. Bij een zwaar ongeval gaat het echter om incidenten met een grotere impact dan een om een ongeval van een werknemer op het terrein van arbeidsomstandigheden. Een zwaar ongeval van een werknemer op Seveso-terrein gaat om een incident met een escalatiepotentieel, zoals een brand, explosie of een toxische wolk. Overigens blijkt uit de Arbomonitor 2021 dat het aantal ongevallen met gevaarlijke stoffen niet zo uitzonderlijk is dat daarvoor zware aanvullende regelgeving noodzakelijk is.

In artikel 2.5d van het Arbobesluit staat dat de werkgever zich laat bijstaan door een deskundige als bedoeld in artikel 2.7 Arbobesluit inzake ARIE-aspecten, zoals opstellen en schriftelijk vastleggen beleid, identificeren en toetsen risico's, opstellen en implementeren VBS, opstellen noodplan etc. Deze deskundige dient gecertificeerd te zijn volgens het per 1 juli 2022) van kracht geworden Certificatieschema persoonscertificaat arbodeskundige.

Onduidelijk is of BRZO-bedrijven voor hun VBS-systeem een gecertificeerde deskundige in dienen te zetten of dat deze inzet alleen geldt voor de ARIE-stoffen die aanvullend zijn op de BRZO-stoffen. Het uitvoeren van de installatiescenario's vraagt om expertise.

BRZO-bedrijven hebben deze kennis in huis of huren deze in bij specialistische bureaus (niet zijnde arbodiensten). In het algemeen kan worden gesteld, dat de Hoger Veiligheidskundige of Arbeidshygiënist te weinig kennis en ervaring heeft met BRZO c.q. *procesveiligheid*, omdat de focus van deze deskundigen meestal ligt op *arbeidsveiligheid*. Het inzetten van een gecertificeerde arbodeskundige onder de ARIE-regeling lijkt hiermee onuitvoerbaar in de praktijk.

Onder de huidige BRZO-wetgeving is de inzet van een dergelijke gecertificeerde deskundige niet verplicht.

- **Het mkb wordt met de verplichting van een VBS overvraagd**

De met de regeling beoogde doelstelling van betere naleving en betere handhaving zal niet met de voorgestelde regeling worden gehaald. Gezocht moet worden naar een bij het mkb passende uitwerking van het ARIE-besluit, zoals de toepassing van PGS-richtlijnen. Een structurele oplossing is een prioritaire en kan ook zonder de ARIE-regeling en VBS worden bereikt. Volledigheidshalve betekent dit niet, dat steeds kan worden teruggevallen op het gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen (PBM's). Er zijn voldoende bestaande wettelijke handvatten voor de reguliere RI&E die moet uitgaan van de arbeidshygiënische strategie.

- **Meer oog voor de praktijk nodig**

De voorgestelde regeling ziet met name op de gevaar aspecten en kent geen onderscheid naar risico's. Zo wordt geen onderscheid gemaakt tussen het enkel opslaan van stoffen in gesloten verpakking en het werken met stoffen als zodanig, zoals het overpompen van stoffen. De voorgestelde regeling gaat ten onrechte gemakshalve uit van het bij elkaar optellen van hoeveelheden. Daarmee lijkt vooral de handhaafbaarheid te worden gediend. Veel meer zou moeten worden gekeken naar het gebruik en de verwerking van stoffen. Daardoor kan de veiligheid met het gebruiken van en het werken met stoffen significant worden verbeterd.

- **Overgangstermijn**

Om duidelijkheid en uitvoerbaarheid van de herziening te borgen heeft de praktijk dringend behoefte aan een overgangstermijn van een jaar die voor de gehele ARIE-regeling moet gelden en niet alleen voor bepaalde onderdelen daarvan.

Conclusie

Met de voorgestelde wijziging van de ARIE-regeling wordt het bereik van die regeling groter en wordt het midden- en kleinbedrijf disproportioneel belast: de regeldruk wordt onderschat. Dit kan worden gemitigeerd door de drempelwaarden te verhogen van 30% Seveso-laagdrempelig naar 75% Seveso-laagdrempelig en 'huidcorrosie' niet in de drempelwaardelijst op te nemen als stofcategorie of deze te vervangen door 'luchtwegcorrosie'.

Voor de effecten van de voorgestelde wijziging voor de toename van de regeldruk bij het mkb is onderzoek nodig. De ARIE-regeling zou niet van toepassing moeten worden verklaard op (hoge drempel) BRZO-bedrijven. Immers deze bedrijven dienen reeds te voldoen aan de strenge eisen van de BRZO-wetgeving (toekomstig BAL).